

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan sveder, izimki nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brš pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za ostanila plačuje se od četiristopne petir-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Viktor baron Hein.

Mi smo včeraj trezno in mirno osvetlili delovanje odstopivšega gospoda deželnega predsednika kranjskega in dokazali smo, da se tudi gospodu baronu Winklerju ni posrečilo izvesti na Kranjskem popolno narodno enakopravnost, da imamo marveč tudi kranjski Slovenci še polno torbo narodnih pritožeb. Vse to je Nemcem dobro znano in zategadelj zdi se nam danes potrebno, opozoriti na to, s kako skrajno perfidijo skušajo Nemci po raznih publicističnih organih informovati o naših deželnih razmerah novega, sedaj še začasnega voditelja deželne uprave kranjske.

Vsem političnim šmokom na čelu koraka seveda, kakor vselej, kadar gre za slovenske stvari, „Grazer Tagespost“, katera je mej nemškimi listi o naših razmerah izvestno najboljše poučena in ki valed tega tudi najdrznejše — laže:

Graški list najprej pozdravlja novega voditelja naše deželne vlade, rekoč, da mu je oseba novega deželnega šefa porok za to, „da se ne misli več na nadaljevanje nesrečne Winklerjeve politike v sosedni deželi kranjski. Nadejati se je od novega voditelja deželne vlade za trdno, da se bo vzdrževal vsakega jednostranskega pospeševanja slovenskih teženj, da mu bode državna ideja vodilo in da se bo nepristransko in pravično obnašal napram Nemcem. Njegovo imenovanje je za avstrijske Nemce veselo znamenje v zanje neugodnem času.“ V posebnem članku pa potem izlije „Tagespost“ ves svoj žolč na bivšega deželnega predsednika, kateremu nemška stranka ne more odpustiti, da ni hotel biti slepo orodje v njenih rokah, da ni hotel z nogami teptati svojega naroda pravičnih prizadevanj. Piše doslovno: „Odstopivši deželni predsednik kranjski ni poznal od početka svojega nastopa nobenih ozirov za nemški kulturni element v deželi; osebno je netil in vodil boj zoper Nemce. (!) Zato danes pri oceni delovanja tega moža od strani Nemcev ni mesta za nežne obzire in prizanesljivost; zato se mi Nemci danes z globokim obžalovanjem spominjamo, da je bilo dovoljeno temu možu deset

let časa v to, da je zatrl in uničil to, kar bi bilo tudi v ugodnih okoliščinah in s skrajnim naporom zgraditi na novo moči šele v več desetletjih.“ Novega voditelja naše deželne uprave oceni Graški, v tem pogledu izvestno dobro informovani list nastopno: „Novi vladni šef Ljubljanski nam ni tujec in neznanec. Baron Hein pridobil si je na več važnih upravnih mestih štajerskih ime spoštovanega in izredno sposobnega uradnika. Več let izročeno mu je bilo vodstvo jednega izmed najvažnejših političnih okrajev spodnjega Štajerja in takrat razumel je, držeč se točno dolžne objektivnosti, zabraniti, da ni prodrla propaganda slovenska v drugo deželno mesto (Maribor) in da je ostala ohranjena narodna integriteta čisto nemškega meščanstva pred presegi slovenskimi. Poznavajoč iz lastne izkušnje spletke teh gospodov (Slovencev) je brez dvoma pravi mož, da se postavi po robu izgredom slovenskega radikalizma v Ljubljani... Ako bo novoimenovani vladni šef z dosledno voljo in z drugie pokazano energijo resno šel na to, da pomore do preporoda državni ideji na Kranjskem, hudo zatrti pod slovensko zastavo, ter da posveti podvojeno skrb kulturnim interesom dežele, katere napredek se je žrtvoval skozi celo desetletje narodnemu šovinizmu, tedaj olajšali mu bodo to nalogo vsi zares patriotično misleči možje v deželi. Pri tem pa — in pričakujemo s polnim zaupanjem od njegove razsodnosti in dobre volje — tudi nemškemu elementu v deželi, kot v prvi vrsti poklicanemu za sodelovanje pri tej kulturni regeneraciji, ne bode mogel odrekati svoje zaščite in pomoči.“

Tudi „Neue Freie Presse“ posvetila je spremembi v vodstvu naše deželne vlade poseben članek, v katerem toži, da je bila dežela Kranjska še pred poldrugim decenijem „dežela v bistvu nemška, z nemškim ljudskim in srednjim šolstvom, z nemškim uradnim jezikom in vse to v polno zadovoljstvo prebivalstva živečegatakrat v narodnem miru.“ (!) Le nekateri posamezni apostoli novoiznajdenega slovenstva da so strašili po deželi, a tudi ti so sami

morali uvidevati, da jezik slovenski ni sposoben niti za „javno rabo niti za šolo“ (!!!) Naše narodno gibanje je vodilnemu organu nemške levice umeten produkt, narodna rastlina, vzrasla v rastlinjaku Taaffejeve „Versöhnungspolitik“. Gospod baron Winkler je temu listu nemšk (!) renegat, kateri je s fanatizmom, lastnim le renegatstvu, preko glav naših Nemcev udušil na Kranjskem „starodavno nemško kulturo“ ter dal prosti tek slovenskemu gibanju, katero ima veliko-hrvatske in panslaviistične tendencije ter se očitno nagiblje k ruski cerkvi. Potem pa nadaljuje Dunajski list: „Še drži grof Hohenwart svojo roko nad slovensko stranko... Zategadelj bilo bi napačno, ako bi hoteli na spremembo pri deželni vladi Ljubljanski vezati sangvinične nade. Da bi nov deželni voditelj kranjski izbrisal sledove Winklerjeve uprave, na to ni misliti in tega Nemci od njega tudi ne zahtevajo. To pa so opravičeni zahtevati, da naj vodi upravo nepristranski in brez predsodkov, nobeni stranki na ljubo in nobeni na kvar, da ne bo ignoriral obstanek nemškega prebivalstva na Kranjskem, da se bo smatral zastopnikom avstrijskih državnih interesov, ne pa organom slovenske narodne stranke... Uspehi, ki jih je dosegel baron Winkler, in položaj, kateri je ostavil svojemu nasledniku, pa bodo zadnjemu dali dovolj pojasnil, kako ne sme voditi deželne politične uprave mož, kateri je v službi cesarja avstrijskega, ne pa gospodov Klun in Ferjančič.“

Z isto perfidnostjo slikajo naše razmere tudi ostali levičarski organi Dunajski, zlasti „Tagblatt“ in „Deutsche Zeitung“. Slovanski listi pa se jako pesimistično izražajo o novem voditeljstvu naše deželne uprave.

Mi se ne čutimo poklicane, da bi posnemali vsiljivost nemških organov ter dajali že ob nastopu nasvetov in navodil novemu političnemu šefu, kateri bo brez dvoma skoraj imenovan, četudi preko glav naše državnoborske delegacije in mogočnega Hohenwartovega kluba, definitivno deželnim predsednikom. Mi se ga ne veselimo, a tudi bojimo se

LISTEK.

Knjige družbe sv. Mohorja.

Te dni dobili smo za leto 1892 izdane knjige družbe sv. Mohorja, katere nenavadno krasno napredovanje mora navdajati sleharnega Slovenca z upravičenim ponosom. Mnogokrat se je že naglašalo, da ima družba sv. Mohorja mimo vseh drugih faktorjev največjih zaslug za naobrazbo našega naroda, a če je bilo to naglašanje kdaj umestno, tako je sedaj, ko praznuje družba štiridesetletnico svojega obstanka. Jasneje od najlepših besed govoré številke in če kaže družba na število knjig, katere je razširila mej narod slovenski in katerih vsaka je došla v več rok, če pové, da je od svojega ustanovljenja do naših dni razdelila mej ude 4.450.492 izvodov raznovrstne vsebine, potem ni pretirano, ako rečemo, da ga ni naroda na svetu, ki bi se mogel ponašati s takšno družbo in le malo-kateri, čigar hrepenenje po naobrazbi bi bilo tako intenzivno, kakor je v nas. Knjiga je dandanes prvo kulturno sredstvo in nadkrilja po svojem uplivu živo besedo in tudi šolo. Če se je pred kratkim še trdilo, da je kulturno stanje naroda meriti po množini porabljenega mila, sodi se dandanes, da se

meri po številu porabljenih knjig. V tem oziru pa naš narod ne zaostaja za drugimi, in kar je posebno važno, Mohorjeve družbe knjige so namenjene masi naroda in ta je čita slastno in z veseljem, kar svedoči vedno množéce se število udov, katerih je bilo letos 57.703. Tudi tu govori številka jasneje od vsakega komentarja.

Za letošnje leto izdala je družba sv. Mohorja nastopne knjige:

1. Jeruzalemski romar. Opisovanje svete dežele in svetih krajev. Po svojem opazovanju in zanesljivih virih napisal dr. Frančišek Lampe. Prvi snopič. — Ta knjiga, obseza joča 176 strani, nam je zelo všeč. V poljudni besedi nam popisuje gospod pisatelj Palestino in svoje potovanje po njej ter prepleta poročilo z zanimivimi zgodovinskimi in etnografičnimi podatki. Naš narod se močno zanima za razmere v tujih deželah, samo podati mu jih je v primerni obliki in to se je v tej knjigi zgodilo v polni meri. Prepričani smo, da bodo Mohorjani prebirali to knjigo slastno tembolj, ker popisuje kraje, ki so vsakemu Slovencu od prve mladosti znani po imenu. To, da je v knjigo utisnjenih mnogo jako skrbno in dobro izdelanih ilustracij, poveča še nje vrednost.

2. Šmarnice naše ljube Gospé presvetega Srca. Spisal Janez Volčič. — O kakovosti tega

molitvenika nismo kompetentni soditi, gledé jezika pa nam je priznati, da je lep in pravilen, ponekod celo nekako poetično nadahnjén. To je izvestno napredek, kajti prav molitveniki odlikovali so se dosihdob pogostoma po, skoro bi rekli, barbarski slovenščini.

3. Domači zdravnik po naukih in izkušnjah župnika Kneippa. Za vsakdanje potrebe našega ljudstva sestavil Valentin Podgorc. — Kneippov način zdravljenja je sedaj zelo popularen in če tudi mu zdravniki po poklicu odrekajo pomen, ne gré tajiti, da je že mnogim pomogel do ljubega zdravja. Želimo, da bi se narod teh s spretno roko iz Kneippovih spisov izbranih in prirejenih naukov vestno držal, kajti prav navod, kako si je zdravje ohraniti, je jedro Kneippovega načina zdravljenja. Pisatelj oziral se je v tej knjigi posebno na potrebe kmetskega ljudstva, kar je samo odobravati.

4. Naše škodljive rastline v podobi in besedi. Opisal Martin Cilenšek. — Pokojnega Erjavca klasična knjiga „Naše škodljive živali“, omilila se je našemu narodu tako, kakor nobena druga od Mohorjeve družbe izdanih, ker ni samo zanimiva, ampak eminentno praktične koristi. Z isto tendenco spisana je tudi Cilenškova knjiga, ki je glede pregledne razdelitve gradiva, uzornega a vender

ga ne in le to bi želeli v interesu pravega kulturnega napredka slovenske Kranjske, da naj bi gospod baron Hein ne zajemal že spočetka svoje politične informacije o kranjskih razmerah iz glasil levičarske stranke, katera v perfidnosti in lažljivosti prekašajo drug drugega. Sicer pa od njega ničesar ne pričakujemo. Pravec narodni politiki deželne vlade kranjske dajal se bode tudi pod baronom Heinom na Dunaji, kakor se je dajal pod njegovim prednikom in da ta pravec ne bo prijazen težnjam našega naroda, zato nam je porok sedanja politična konstelacija. Mi smo pripravljeni na boj in v dnu svojega srca prepričani smo, da do „kulturne regeneracije“, kakoršne si želé Nemci, na Kranjskem nikdar ne bo prišlo; nikdar — in naj gospodari v palači na Turjaškem trgu baron Hein ali pa plemeniti g. Plener sam. Toda stoj! V nečem se vender zlagamo z glasilom Plenerjevim in tudi mi želimo, da naj bi vodil novi šef upravo „nepriestranski in brez predsodkov, nobeni stranki na ljubo in nobeni na kvar, da naj se smatra zastopnikom avstrijskih državnih interesov, ne pa organom katere koli stranke“.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 13. oktobra.

Delegaciji.

V ogerske delegacije vojnem odseku, ki je zboroval včeraj, izjavil je vojni minister na interpelacijo delegata Pulszky-ja, da so govorice o slabosti brezdimnega smodnika povsem neosnovane, ter da so se vse poskušnje z novim smodnikom prav dobro in v popolno zadovoljnost vojaške uprave obnesle. Kar se dostaje trpežnosti novega smodnika, porabila so se vsa sredstva, katera pozna moderna kemija. — V odseku za mornarico napovedal je uje vrhovni poveljnik admiral Sterneck, da bode vlada za prihodnje leto ustavila večjo svoto za gradnjo bojnih ladij, ker je od šestorice velikih ladij samo troje dobrih, dotim so ostale kolikor toliko slabe in jih bo torej nadomestiti.

Deželni zbori.

Češki deželni odbor je ukrenil razposlati vsem dež. odborom v državnem zboru zastopanim kronovinam posebno okrožnico, v kateri jih bode povabil na posvetovanje gledé vkupnih korakov, katere bi bilo storiti pri vladi v to svrhu, da jednotno in definitivno določi, kdaj naj zboruje državni zbor in kdaj deželni zbori, ker se je sedaj že opetovano primerilo, da dež. zbori niso mogli vršiti ustavnih svojih poslov, ker ni bilo časa sklicati jih na vsakoletno zasedanje.

Razpor v maloruski stranki.

Razpor mej Malorusi, mej starimi in mladimi je popoln in skoro bi rekli nepremosten. Tisti poslanci, ki so delali za jedinstvo vse narodne maloruske stranke, mislijo bajé odložiti svoje mandate, ker ne marajo pristopiti nobenemu novoosnovanim klubov. Ta razpor, ki je samo osoben in načelen le gledé taktike, nikakor pa ne gledé smotrov, je toliko bolj obžalovati, ker je v korist jedino le Poljakom. Prav zadnji čas izsilili so Malorusi od vlade in od deželnega zbora nekatere koncesije, velevažne za vseh narod, sedaj pa so še te v nevarnosti. Krivi razpora so tisti politiki, katerim se vidi grof Taaffe uzor pravičnosti.

kaj umljivega jezika in popularnega pripovedovanja vredna vrstnica nedosežnega Erjavčevega spisa. Gospod prof. Cilenšek pridobil si je v kratkem čislano ime kot pisatelj naravoslovnih studij, s to knjigo pa si je je izdatno utrdil.

5. Slovenske večernice za pouk in kratek čas, prinašajo obilo zanimivega in poučnega berila, pred vsem seveda temeljito črtico iz peresa profesorja dr. Šketa: „Štiridesetletno književno delovanje društva in družbe sv. Mohorja“, ki nam slika v vseh podrobnostih postanek in razvoj te naše družbe, od prvih skromnih in mnogo oviranih začetkov do sedanosti.

6. Koledar za navadno leto 1893. Razen koledarja in običajnega imenika članov obsega koledar še obširne in bogato ilustrirane popise Dunaja ter Praške in Zagrebške razstave in več drugih poučnih in zabavnih člankov, kateri bodo čitateljem izvestno prijali.

Segli bi predaleč, ako bi hoteli o vsaki knjigi in razpravi izreči in utemeljiti svoje mnenje. Velike simpatije naroda za družbo so najboljša sodba, ker potrjuje, da ustreza družba svojim članom v vsakem obziru in zato končujé to poročilo le želimo, da bi družba sv. Mohorja tudi v naprej tako krasno napredovala in se razvijala kakor dosihdob v korist in v čast slovenskemu narodu.

Kako se drugod spoštuje ravnopravnost.

Nemški mestni zastop v Opavi, kjer prebiva mnogo tisoč Slovanov, brani se, da bi priobčil razglase glede kolere tudi v češkem jeziku. Deželni predsednik ukazal je, da se to mora zgoditi v treh dneh, sicer bode postopal strogo. Mestni zastop pa je sklenil, da ne bode izvršil tega ukaza. Vladi torej ne preostaje drugega, nego da razpusti uporni mestni zastop, ki se na stroške zdravja prebivalstva tako zagrizeno protivi izvrševati najprimitivnejšo ravnopravnost.

Nadžkof Zagrebški.

Zadnji čas jelo se je govoriti, da bode na to važno mesto, na katero bi madjarska vlada rada spravila svojega moža, česar pa Vatikan neče, imenovan vojaški škof Bielopotocky. Glede te kandidate pišejo vsi listi jako rezervirano, kajti znano je, da je papež voljan imenovati nadškofom le tistega, ki ne zadošča samo vsem tirjavam v duhovskem obziru, ampak je tudi rojen Hrvat, česar pa Bielopotocky ni. Iz pisanja ogerskih listov dalo bi se sklepati, da bi ogerska vlada bila zadovoljna s tem možem. Madjaronski krogi pa tudi o njem nič ne marajo slišati in govori se celo, da misli hrvatski minister Josipović odstopiti, ker je propadel s svojim kandidatom.

Vnanje države.

Rusko-nemška trgovinska pagajanja.

Ruski veleposlanik grof Šuvalov odsoten je bil dlje časa iz Berolina in govorilo se je tudi, da utegne postati naslednik ministra vnanjih rečij, Giersa, a sedaj se je povrnil zopet na svoje mesto, iz česar sklepajo vsi listi, da je bila ta kombinacija brez podlage. Nekateri krogi so upali, da se bodo po vrnitvi Šuvalova zopet začela pagajanja radi trgovinske pogodbe mej Rusijo in Nemčijo, a celo oficijelni listi priznavajo, da je to upanje prazno. Pagajanja so popolnoma zaostala in nič se ni zgodilo, kar bi moglo utrditi upanje, da se bodo zopet začela. V Berolinu sodijo nekateri, da je rezerviranost, katero kaže rusko ministerstvo vnanjih rečij v tem oziru, plod ruvanja protinemške stranke v Rusiji, drugi pa mislijo, da je sam car zoper pogodbo z Nemčijo.

Francoski monarhisti.

Naznanili smo že, da se je baron de Mackan, predsednik konservativne zveze v narodni zbornici, jeden tistih, ki so za časa Boulangerja hoteli izkoristiti tega moža v monarhistične namene, odpovedal svojim dosedanjim načelom in se brezpogojno oklenil republike. Storil je to na volilskem shodu v okraju, katerega zastopa v zbornici, povdarjajoč, da vidi kdor ima oči in sliši kdor ima ušesa, da želi velikauska večina naroda ohranitev republike, kakor je bila urejena l. 1875. — Barona de Mackana odpad od monarhistov naredil je na to frakcijo velik utis, kajti mož je bil zeló ugleden in upliven ter ima nekaj somišljenikov, ki se bodo brez dvoma ravnali po njegovem vzgledu.

Gladstone in Irska.

Novo angleško ministerstvo lotilo se je jako resno irskega vprašanja in home-rule je bajé v načrtu že gotov ter bode došel parlamentu, čim se ta snide. V tem skuša Gladstone administrativnim potem odpraviti krivice, katere so storili konservativci Ircem, ter je razveljavil nekatere naredbe, sestavil posebno komisijo, kateri bode rešiti vprašanje o zakupnikih in sedaj premišlja o amnestiji tistih irskih kaznjencev, ki so bili obsojeni radi političnih činov. Minister za Irsko, Asquith, prišel je zategadelj nalašč v Dublin. Amnestija izdala se bode še pred Božičem.

Volitev predsednika v Združenih državah.

Priprava za volitev novega predsednika Združenih držav ameriških so gotove in vse kaže, da utegne zmagati kandidat demokratične stranke Cleveland. Pred kratkim vršile so se v mnogih državah volitve državnih upravnikov in skoro povsod so zmagali demokratični kandidati. Republikanci sicer trdó, da iz tega ni moči sklepati na izid volitve predsednika, a nekakšna podlaga za presojevanje razmer je to vender. Baš v odločilnih državah imajo demokratje velikanško večino volilcev za soboj. V veliko korist jim bode tudi volilski sistem. Voli se namreč tajno in tako je republikancem nemogoče s svojo gospodarsko premočjo uplivati na volilce. Nadeje Clelandove niso torej neosnovane.

Dopisi.

Iz Litiže 10. oktobra. [Izv. dop.] Pretečeno nedeljo priredili so Šmartinski tamburaši v gostilni „na pošti“ zabavni večer. Da se je ta glasba v nas priljubila in vdomačila, priča nam je bil mnogobrojni obisk. Skoraj vsa inteligenca Litijska došla je k lepemu večeru. Slišali smo pa tudi udarjati mile slovenske pesni tako precizno, da smo bili mnenja imeti pred seboj stare izvežbane tamburaše, ne pa početnike. Zamolčati ne smemo, da pristoji primerna obleka jako dobro ter znači slovenski živelj. Najbolj ugajali sta nam „Danici“ za brač-solo in „Sarafan“ z enakim soloigranjem menja je z bisernico-solo. Jako ugajal je tudi „venec“, obstoječ iz „Slovenska deklica“, „Venček na glavi se“, „Sarafan“ in „Mati

lepa, mlada mati“. Izvajanje bilo je tako vrlo, da se je moral na občno zahtevanje ponoviti. Po pravici konstatujem, da je bil to za nas Litičane izvanreden lep večer, zatorej smo hvaležni požrtovalnim tamburašem, osobito njih vodji g. Bartl-ju, za lepi užitek, kojega smo imeli. Želimo tudi, da bi nas razveselil zopet kmalo z enakim večerom. Vstrezajoč nekaterim gostom dovoljujem si tu opozoriti na nekaj, kar bi jednake prilike le še bolj oživelo. Ali bi ne bilo možno v prihodnjč izvajati točke s petjem, kakor smo to čuli od tamburašev iz Mitrovice? Vsak mi bode pritrdil, da še tako mikavni in natančno udarjani komadi radi jednotnosti v sporedu utrudijo poslušalca. Menjava godbe s petjem uplivala bi gotovo zelo ugodno na občinstvo. Ker poznamo g. Bartl-na kot izurjenega glasbenika, upamo, da nam do prihodnje veselice priredi nekaj slovenskih pesnij v tem slogu. To delalo ne bode gg. tamburašem nikake preglavice, ker so itak vsi člani tamošnjega pevskega društva. Pohvalno pa mi je omeniti to, da je čisti dohodek namenjen vrli družbi sv. Cirila in Motoda, koje obstanek je za nas toli imenentne važnosti ter da hočejo prirediti tamburaši baš v ta namen v kratkem tudi v Zagorji jednak zabavni večer. Završujoč te skromne vrstice kličem vrlim tamburašem: „Vivat, crescat, floreat.“ Rodoljub.

Domače stvari.

— (Svetčev banket.) Naknadno došel je odboru še nastopni pozdrav: Pulj (Pola:) U dobri čas se sastali, sviestni kolovodje bratskog nam naroda, da svečano prosvjedujete proti onim, koji za Slovence i za ine slavjanske narode ne imaju drugo neg: Mel in ore, verba lactic; felin corde, frans in factis. „Il Diritto Croato.“

— (Društveni večer.) Prvi društveni večer napravi čitalnica Ljubljanska svojim članom prihodnjo nedeljo dné 16. t. m. ob 8. uri zvečer v svojih novih prostorih na Turjaškem trgu št. 4. Na programu so vojaška godba, petje in ples. K prav mnogobrojni udeležbi vabi na to domačo zabavo vse člane odbor. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

— (Slovensko gledališče.) Z iskrenim zadoščenjem beležiti nam je danes prvo popolnoma uspelo slovensko predstavo v prostorih novega deželnega gledališča. Večina slovenskega občinstva se sicer najbrže ne bo ogrela za brezobzirno realitiko slavnega norveškega pisatelja, a vsekakor je potrebno, da se tudi naše občinstvo seznaní z duhovitimi duševnimi proizvodi Henrika Ibsena, ki so prouzročili pravo revolucijo v svetovni dramatični literaturi. Prav je tedaj storilo naše dramatično društvo, da je presadilo tudi na slovenska tla jedno izmej najslavnejših dram Ibsenovih. S svojega estetičnega stališča smo dramo „Nora“ že ocenili v posebnem podlistku in zato govoriti nam je danes le še o včerajšnji predstavi sami. Smelo rečemo, da se nam je predstavila sinoči „Nora“ naravnost dovršeno, akoprav stavlja Ibsen do predstavljalcev njegovih, večkrat neverjetnih značajev izvanredno visoke zahteve, tako da je moči uspešno uprizoriti njegove drame le z izvrstnimi močmi, ki se intenzivno dovelj uglobe v svoje uloge. In da imamo takih moči, samo ako hočemo, to nam je sijajno dokazala sinočna predstava. Pred vsem omeniti nam je gospe Borštnik-Zvonarjeve, ki je uprav mojsterski pogodila težavno in trudapolno ulogo „Nore“. Vse raznovrstne, čute pretrepujoče dušo otroško-lahkomišljene in potem zopet stoično-stroge žene, od neskaljenega materinskega veselja do najgroznejše duševne obupnosti, od neznosnega strahu pred neizogibno katastrofo, do hkratnega spoznavanja praznega srca — vse te psihologično težko umevne duševne spremembe predočila nam je ta naša umetnica „pobožji volji“, tako naravno in premagovalno ob jednem, da bi jej izvestno bilo težko dobiti vrstnice tudi na večjih gledališčih. Gospa Borštnikova je zares ponos naše Taliže. Vredno stal jej je na strani g. Borštnik, ki je bil Robert Helmer, kakoršnega si je mislil Ibsen. Posebno pa nav veseli, da se zamoremo izreči istotako brezpogojno pohvalno o ostalih igralcih, in sicer omenjamo v prvi vrsti o gospé in gosp. Danilu. Prva je bila izvrstna gospa Lindenova, g. Danilo pa je bodisi v maski, bodisi v igri tako zmerno in diskretno karakterizoval nesrečnega dra. Ranka, representanta Ibsenove grozne „Vererbungstheorie“, da mu moramo izreči še posebej svoje priznanje, tem bolj, ker ta uloga

predstavljalca, ki je ne razume, mora zapeljati do pretiranja. Jedino to bi mu imeli opomniti, da je za novo gledališče nekoliko pretiho govoril. Tudi gosp. Sraen (Günther) bil je na svojem mestu, akoravno se je tu in tam boril s spominom, kar se pa pri njegovem preobilnem poslu mora blagohotno uvaževati. Epizodisti so zadostovali. Obiskovano je bilo gledališče, žal, le srednje dobro. — Sinočni uspeh dokazal je, da se nam v drami in veseloigri prav nič ni strašiti nemške konkurence in da je v tem pogledu zmaga našega gledališča zavisna le od skrbne izbire repertoarja, bodisi starega, bodisi novega, in od pridnosti igralcev. Skrbeti pa bo treba seveda tudi, da bodo zadnji zamogli posvetiti primerno dovolj časa svoji nalogi. Toda o tem drugo pot.

— (Ljubljanski mestni magistrat) izdal je nastopno razglasilo: Iz javnih obzirov bodi z nova najnujnejše opomneno, da je vsak, kdor prenočuje tujce, ali pa daje stanovanje ali sobe itd. v najem, dalje vsak, ki vodi kako gospodinjstvo, dolžan takoj naznani mestnemu magistratu prihod vsacega popotnika, ki je prišel iz krajev, o katerih se vé, da tam razsaja kolera. Za zdaj morajo biti torej takó naznanjeni mestnemu magistratu vsi tisti, ki prihajajo iz Rusije, Nemčije, Francije in Rumunije, dalje tisti iz mesta Krakova in njegove okolice, iz Podgórsa ali družih okuženih občin galiških, naposled oni iz Budimpešte in družih okuženih občin ogerskih; istotako bode pri magistratu zglasiti vsakega, kdor bo prišel iz krajev, kjer se utegne kolera še prikazati odsihdob. Zanimarjenje predpisane naznanila se bode kaznovalo za prestopke v smislu ministerske naredbe z dne 30. septembra 1857. l., šte. 198. drž. zak. z denarno globo od 1 do 100 goldinarjev ali pa z zaporom od 6 ur do 14 dni.

— (Stari srebrni denar.) Opozarjamo še jedenkrat občinstvo, da pride z novim letom srebrni denar ob veljavo. Kdor se hoče obvarovati velike izgube, naj nikari ne zamudi zamenjati ga še v tekočem letu. Za primero navajamo, da bode dvajsetica (evangarca) po novem letu vredna komaj 25 kr. tolar križavec komaj gld. 1.65 in v tem razmerji vse druge vrste starega denarja. Dobro znana tvrdka Franc Ksav. Souvan v Ljubljani, do katere se lahko vsakdo obrne s polnim zaupanjem, naznanja nam, da zamenja avstrijski in inozemski srebrni denar po najvišjih cenah.

— (Zaprli so) očeta posestnice Mine Ocvi- rek, kateri je pogorel v nedeljo zvečer v Ilovci na močvirji skedenj. Ker leti nanj sum, da je on za- netil ogenj, izročili so ga deželnemu sodišču.

— (Z ozirom na naš članek „Ravno- pravnost pri pošti“) piše se nam iz Litije, da se je tudi od tam že 12. junija t. l. odposlala prošnja za dvojezični poštni pečat neposredno na visoko trgovsko ministerstvo, da pa prosilci do danes niso dobili odgovora, še manj pa pečat.

— (Občinska volitev.) V Podhruški v Kamniškem okraju bil je izvoljen županom gosp. Jernej Trebušak, občinskima svetovalcema pa gg. Mat. Jutršek in Jan. Žebovec.

— (Izvažanje kranjskega sena.) Ne samo na Hrvaško izvaža se večkrat naše kranjsko seno, kakor smo poročali nedavno; nego tudi na Angleško. Neka kranjska firma izvozila je tja že mnogo vagonov kranjskega sena, ki se v to svrho stiska v kubično obliko s posebnimi stroji in tako izvaža.

— (Iz okrajnega zastopa Celjskega.) V včerajšnji izredni seji okrajnega zastopa Celjskega poročal je vitez Berks o prošnji dež. odbora za podporo pri zgradbi lokalne železnice Grobelno-Rogatec ter nasvetoval, kupiti za 20000 gld. glavinskih delnic, zajedno pa korenito ožigosal zani- karno železniško politiko poklicanih dež. faktorjev. Posl. dr. Gregorec je nasvetoval z ozirom na izredno netaktnost dež. odbora pri zgradbi železnice Celje-Velenje, da je kupiti glavinske delnice le pod pogojem, če bodo vsi napisi dvojezični. Ta predlog je pri glasovanju po imenih obveljal s štirimi glasi večine.

— (Himen.) V Mariboru poročil se je v po- nedeljek g. Anton Kalister, vodja družbe za po- biranje vžitnine v Trstu z gospico Sidonijo Vilj. Tischler, hčerjo medicine doktorja g. Tischlerja. Pri svatbenem obedu nabralo se je pod geslom „v jedinstvi je moč“ za družbo sv. Cirila in Metoda 19 goldinarjev.

— (Petindvajsetletnica škofovsko) praznuje danes knezoškof sekovski dr. Zwerger v stolni cerkvi v Gradci. V ostalih cerkvah sekovske ško- fije, v katero spada tudi več slov. župnij, praznovala se bode slavnost petindvajsetletnice v nedeljo dne 16. t. m. Graškim ubožnim poklonil je knezoškof tem povodom 2000 goldinarjev.

— (Griža) se nevarno razširja v okolici Sla- tine. Umrlo je že več otrok.

— (Cvetoča jablan.) Iz Oseka blizu Šem- pasa na Goriškem se nam piše: Že teden dni cvete tukaj jablan na vrtu posestnika g. Jožefa Rožiča. Na sprehodu pa sem te dni utrgal akacin cvet, pristavlja poročevalec. Dokaz izredno mile jeseni.

— (Občni zbor „Slovanskega pev- skega društva v Trstu“) bode v nedeljo po- poludne ob 3. uri, kakor smo že naznanili. Vspored je običajni in se bode vršila tudi volitev novega odbora. Glede velike važnosti društva za socialno slovensko gibanje v Trstu se je nadejati, da se društvo razvija vedno krepkeje.

— (Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku) ima v nedeljo dne 16. t. m. svoj redni občni zbor ob 4. uri popoldne v društveni dvorani.

— (Iz Opatije) se poroča, da je vreme krasno in toplo. Še v torek opoldne kopalo se je nad 200 oseb v prostem morji. Vsak dan prihaja mnogo tujcev in je zdravstveno stanje izborna. Te dni pričakujejo pruskega princa Aleksandra in mnogo družih odličnih gostov.

— (Strah pred kolero) je povsod jednako velik in kakor vsa oblastva oskrbela je tudi Puljska vojaška uprava vse kar treba za slučaj, da se po- javi kolera. Ta uprava premenila je ladijo „Gemse“ v bolnico in bila primorana na njej izolirati nad 50 vojakov-novincev, ki so te dni došli iz Ogerske in sicer iz okužene Budimpešte. Ker ladija ni bila dovolj velika za te eventualne razširjevalce kolere, odposlala je vojaška uprava nekatere na neko trd- njavico pri Pulji, kjer se počutijo prav dobro. Strah ki je nastal, ko se je izvedelo, da so ogerske no- vince izolirali, se je že polegel.

— (Razpisana ustanova.) Pri cesar Franc Jožefovi ustanovi, ustanovljeni ob praznovanju štiridesetletnice vladanja Nj. Veličanstva za uboge sirote Postojnskega okraja, razpisanih je za leto 1892 šest mest z darilom po 30 gld. Do užitka teh daril imajo pravico v prvi vrsti maloletne sirote bivših vojakov, kateri so padli v vojni ali umrli na posledicah vojnškega truda, potem sirote takih vojakov, kateri so umrli v vojaški službi, in sled- nič sirote roditeljev, ki so imeli domovinsko pra- vico v postojnskem okraju. Opremljene prošnje je poslati do 1. novembra c. kr. okrajnemu glavarstvu v Postojni.

— (Razpisane službe.) S početkom bo- dočega leta sistemizirani sta dve novi službi dež. okr. živinozdravnikov za Kranjsko in se razpisujeta torej s sedežem v Litiji in v Radovljici dve živinozdravniški službi v XI. čin. redu, oziroma v drugih okrajih. Prošnje je uložiti do 20. novembra pri c. kr. deželnem predsedstvu v Ljubljani. — Razpisane so podučiteljske službe v Dobrlivesi, Št. Lipšu, Šmihelu in v Libučah vse v Veli- kovškem okraju.

— (Zveza hrvatsko-slovenskih bi- ciklistov.) Odbor hrvatsko-slovenskih biciklistov ima v soboto 15. t. m. ob 1/2 9. uri zvečer sejo v „Grand Hotelu“, katere se mogó udeležiti člani zveznih društev.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Budimpešta 13. oktobra. Od včeraj do danes o polunoči obolelo za kolero 28 oseb, umrlo pa 17. Vrh tega je oglašanih sedem sumnih slučajev v vojaški bolnici.

Peterburg 13. oktobra. Car se je po- vrnil dne 11. t. m. ob 10. uri zvečer z lova pri Lipseku v Skierniewice.

Beli grad 13. oktobra. Ker bi se uteg- nila pogodba mej Srbijo in Vatikanom krivo tolmačiti, ukrenila je vlada, da odloži vso stvar do ugodnejšega trenutka in pooblastila nauč- nega ministra, da v tem zmislu odgovori na ponudbo papeževega nuncija na Dunaji.

Sofija 13. oktobra. Ministerski svet je ukrenil uvažiti v prvi vrsti ponudbo Dunajske Länderbanke, ki je voljna prevzeti posojilo v znesku 100 milijonov frankov za zgradbo novih železnic po 88 odstotkov.

Carmaux 13. oktobra. Strajkujoči ru- darji priredili sinoči shod, na katerega sta došla tudi dva poslanca, in sklenili, da je štrajk nadaljevati.

London 13. oktobra. „Daily Telegraph“ javlja iz Rima, da je postalo razmerje mej Vatikanom in trojno zvezo skrajno napeto in da se je bati nevarne krize.

London 13. oktobra. „Times“ javlja iz Pariza, da je zadnje rusko noto zmatrati kot prvi korak na novem pravcu, na katerega je krenila ruska orientalska politika. — „Standart“ poroča, da sta zastopnika dveh velesil svetovala knezu Ferdinandu, naj opusti misel, obiskati sultana, ker bi to dalo Rusiji vnovič povod za pritožbe.

Razne vesti.

* (Madjarska pedagogika.) Slovaške „Narodne Noviny“ pripovedujejo nastopni drastični slučaj. Nekemu učitelju se je zapovedalo, da gre v mesto N. na Kapi, da se tam nauči, kako odgajati deco. Učitelj, ki ima ženo in otroke, in se je bal, da ne izgubi službo, pokoril se je ukazu. Učitelj moral je sesti v klop mej učence tretjega razreda. Ko pride tamošnji učitelj v šolo, pogleda srpo učitelja učenca, potem se moli interkonfesionalna mo- litev in prične se pouk iz zemljepisja. Vršilo se je potem, seveda v jedino izveličevalni madjarsčini na- stopno izpraševanje: Učitelj: „Povej mi v kateri deželi živimo?“ — Učenec: „V Magyarorszag!“ — Učitelj: „Kateri narodi stanujejo tu?“ — Učenec: „Tu stanujejo Madjari, nekoliko Nemcev, Rumunov in Srbov.“ — Učitelj: „Povej mi, kateri narod še prebiva tu?“ — Učenec: „Tu prebivajo še pansla- visti.“ — Učitelj: „In kje stanuje največ pansla- vistov?“ — Učenec: „Nekaj jih stanuje sicer tudi tukaj ali največ jih je v Turčskem sv. Martinu.“ — Učitelj: „Kaj so panslavisti?“ — Učenec: „Izda- jalcji domovine.“ — Učitelj: „Kaj razumeš pod tem?“ — Učenec: „Oni hočejo domovino prodati Rusom.“ S tem se je završilo izpraševanje. Potem se domači učitelj obrne proti tujemu učitelju učenca, ki je moral sedeti v klopi in ga vpraša: „Ali tudi vi poučujete deco tako v zemljepisu?“ — „Ne učim jih tako in bi tega tudi ne pogodil,“ odvrne mu ta. „Ali vi morate tako poučevati jih, tako morate vzbujati ljubezen do domovine“ bil je konečni od- govor madjarskega učitelja.

* (Kossuth nevarno obolel.) Kakor poročajo Dunajski listi, obolel je stari revolucionar Kossuth v Turinu tako opasno, da se je bati ka- tastrofe. Ker je mož star že 90 let, bi to ne bilo nič nepričakovanega.

* (Sarah Bernhardt,) slavna francoska igralka igra sedaj na Dunaji v Karlovem gledališču. Prvič je nastopila kot Marguerita v Dumasovi „Dame aux Camélias“. Kakor pišejo Dunajski listi, se ni Sarah v ničemer premenila, samo malo odebelela je. Ljudje hité trumoma v gledališče, da občudujejo veliko to umetnico.

* (Električno razsvetljena vas.) Vas Wilkau na Saksonskem, ki ima 7000 prebivalcev, je od 1. t. m. popolnoma električno razsvetljena. Za vso razsvetljavo plačuje občina dotični tovarni, ki je prevzela to, vsoto 3300 gld. na leto.

* (Upor na ladiji.) Mornarji na angleškem parniku „William Holes“, ki je odplul pred kratkim iz Antverpskega pristani v Captown, uprli so se kapitanu, ker je ž njimi ravnal preveč grdo in končno ubili njega, soprogo njegovo in dva častnika.

Narodno-gospodarske stvari.

— Dobava za c. in kr. vojsko. Državno vojno ministerstvo namerava si razne oblačilne predmete zagotoviti potom splošne konkurence. Za- gotoviti je: kožušne ovratnike in kožušno podlogo za dragonske kožuhe, žepne robce, čake za pešce, lovske klobuke, huzarske čake, čelade, zaponke za pasove, razne gumbe, ovratnike, rokavice, razne vrvice, lopate, konjska česala, napojne golide, ku- binjsko orodje, tovarne vrvi, krtače za konje, sedla, čevke za čevlje, žablje za čevlje, pletene jopice in hlače itd. Vzorci razpisanih predmetov in njih popis pogledajo se lahko v monturnih skladiščih v Brau, Budapešti, Gradcu in Kaiser-Ebensdorfu, od koder jih je proti plačilu tudi dobiti. Ponudbe vlo- žiti se imajo naj kasneje do 16. novembra t. l. 12 ure dopoldne pri drž. vojnem ministerstvu. Nadaljni pogoji glede te dobave, potem ponudbeni obrazec, seznam predmetov in načrt pogodbe po- gledajo se lahko v pisarni trgovske in obrtniške zbornice Ljubljani.

— Koliko vina pridelajo razne dežele? Ita- lija pridelala na leto 30 6 milijonov hektolitrov, Špan- ska 28.7 milijonov, Francoska 27 milijonov, Avstro- Ogerska 9.8 milijonov, Portugalska 6 milijonov, Ru- sija 3.3 milijonov, Grška 2.5 milijona, Rumunska 2.4 milijonov, Algir 2.4 milijonov, Nemška 2.3 mi- lijonov, Balgarija 2.28 milij. hektolitrov. Vinogradov je kakih 96 milijonov hektarov na vsej zemlji, na katerih se pridelala kakih 122 milijonov hektolitrov vina vsako leto.

Umrlj so v Ljubljani:

10. oktobra: Marija Kostnik, delavčeva hči, 1 mesec, Tržaška cesta št. 35, katar v črevih.
 11. oktobra: Neža Pirč, paznikova žena, 80 let, Kolesarske ulice št. 29, marasmus.
 12. oktobra: Franc Božič, delavec, 34 let, Kravja dolina št. 11, gnojenje staničevine.
 V deželni bolnici:
 5. oktobra: Ivana Pezdir, zidarjeva hči, 5 mesecev, oslabljenje.
 7. oktobra: Terezija Černe, gostija, 75 let, marasmus.
 8. oktobra: Janez Verčon, delavec, 66 let, phlegmone cruris dextra. — Anton Križnic, delavec, 21 let, fractura vertebrarum. — Jožef Hostnik, delavec, 55 let, nephritis.
 9. oktobra: Marija Corn, gostija, 69 let, dysenteria.
 10. oktobra: Matej Pipan, dninar, 60 let, dysenteria. — Valentin Tipelj, gostič, 55 let, dysenteria. — Ivan Darbo, dninar, 70 let, exudatum pleuritice.
 11. oktobra: Franc Trtnik, dninar, 66 let, dysenteria.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nego	Močina v mm.
12. okt.	7. zjutraj	736.8 mm.	7.2° C	sl. zah.	obl.	11.00 mm.
	2. popol.	735.8 mm.	11.8° C	brez.	dež.	
	9. zvečer	735.4 mm.	11.0° C	sl. zah.	dež.	dežja.

Srednja temperatura 10.0°, na 2.0° pod normalno.

Dunajska borza

dné 13. oktobra t. l.

	včeraj	danes
Papirna renta	96.75	96.80
Srebrna renta	96.55	96.60
Zlata renta	114.85	115.00
5% marčna renta	100.35	100.40
Akcije narodne banke	990.00	990.00
Kreditne akcije	312.90	314.00
London	119.60	119.60
Srebro	—	—
Napol.	9.51	9.51
C. kr. cekini	5.70	5.69
Nemške marke	58.72 1/2	58.70
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	140 gld. 50 kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	186
Ogerska zlata renta 4%	112	55
Ogerska papirna renta 5%	100	35
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	122
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	118	75
Kreditne srečke	100 gld.	190
Rudolfove srečke	10	22
Akcije anglo-avstr. banke	120	153
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	239	25

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sočutja in prijateljstva, došle nam o priliki izgube iskrenoljubljene soproge, oziroma matere, stare matere in tašče, gospe

Marije Treun roj. Marn

posestnice in gostilničarice

izrekamo vsem, ki so kakorkoli si bodi težili našo neizmerno boleost, posebno darovateljem krasnih vencev in za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu, najprisrčnejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 13. oktobra 1892.

(1143)

Žalujoči ostali.

Iščejo se ter mogó takoj ustopiti:

Gospodinja, boljše kuharica, lahka, trajna, samostalna služba, 10—12 gld. — Pestunja k jednemu otroku, 6—7 gld. — Hišna v Gradec. — Več kuharic za gostilne, 15—25 gld. — Dekle za vse, ki je tudi lahko začetrnica, za 2 osebi, nič perila, dobro se bode z njo ravnalo. — Zaprčmajoča natakarica, jako dober zaslužek. — Priporočila se: Jako čedna kuharica, varčna, marljiva in čista, z dobrimi spričevali. — Posredovalnica Flux, na Bregu št. 6. (1141)

Vzprejme se zanesljiva

poštna upraviteljica

pri c. kr. poštnem uradu v **Sodražici** (Dolenjsko). Služba more se takoj nastopiti. — Ponudbe na moj naslov.

Ivan Fajdiga,

c. kr. poštar v Sodražici.

(1133—)

Dijaški koledar.
Cena 60 kr.

KATHREINER-JEVA

Kneipp-ova sladna kava

je (1086—5)

najboljši primesek k navadni kavi.

Prodaja jo prekupovalcem po originalnih tovarniških cenah
JANEZ LUCKMANN v Ljubljani.

SVARILO!

Usojamo si p. n. občinstvo uljud o na to opozarjati, da se naša

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

nikdar odprta

ne prodaja, temveč v belih originalnih zavitkih z modrim tiskom po 1/2 kg, 200 in 100 gramov z našim podpisom in varstveno znamko, ki je tukaj zraven.

Pazi naj se posebno na našo varstveno znamko, kajti občinstvo se skuša slepiti z vsemi mogočimi ponaredbami. Papir, tisek in besedilo se popolnoma ponaredi, same podobne častitega gospoda župnika in naš podpis nimajo ponaredbe. Nikdo naj ne sodi o kakovosti Kathreiner-jeve Kneipp-ove sladne kave, če ni dobil pristne v zavitku z varstveno znamko, ki je tu zraven natisnjena. (1085—5)

Kathreiner-jeve tovarne za sladno kavo.
Berolin — Dunaj — Monakovo.

Lepo in bogato s pristnim zlatom pozlačene
nagrobne križe

in (1135—3)

veliko zalogo različnih
železolitih in ploščevinastih

pečij

priporočila po nizkih cenah

Andrej Druškovič

trgovec z železnino

v Ljubljani, Mestni trg št. 10.

Uzori križev pošiljajo se na zahtevanje.

KARL TILL

Ljubljana, Špitalske ulice št. 10.

Risalnice, risalni ogel, risalni čavlički, risalne šine, risala, predloge za ronde pisavo, peresa za ronde pisavo, škrljnatih klinov, škrljnih ploščic, pisalne mape, pisalni papir, pisanke, šolske torbe, sepija tinta, jeklena peresa, predloge za pokončno pisavo, peresa za pokončno pisavo, sindetikon, bela kreda za tablo, nožicevke, mape za pisanke, tinte črne in barvaste, tintni gumi, tintni črtniki, črnilec, tintniki, kvadratna črtala, risalniki, risarski bloki, risarski papir, predloge za risanje, orodje za risanje. (1024) IV. (5)

Velika 50 krajcarska loterija.

Glavni dobitok

goldinarjev **75.000** goldinarjev

(957—21)

Srečke po 50 kr. priporočila J. C. Mayer v Ljubljani.

Zadnji teden!

DOBRA KAVA

le s **Kathreiner-jevo Kneipp-ovo sladno kavo** za primeso.

Dobiva se povsodi. Pred ponaredbami se svari. (1084—5)